

Prof. dr hab. Helena Synowiec
Instytut Językoznawstwa
Uniwersytet Śląski
w Katowicach

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego oraz działalności popularyzatorskiej dr Zofii Pomirskiej

Sylwetka Habilitantki

Pani dr Zofia Pomirska jest absolwentką filologii polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Tu w 1992 roku uzyskała tytuł magistra filologii polskiej i została zatrudniona na etacie asystenta. W 2002 roku ukończyła Studia Podyplomowe Terapii Pedagogicznej w Wyższej Szkole Społeczno-Ekonomicznej w Gdańsku. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych uzyskała w 2004 roku na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Umiejętności czytania uczniów kończących szkołę podstawową a problem dysleksji”, której promotorem była prof. dr hab. Regina Pawłowska. Po doktoracie dr Zofię Pomirską zatrudniono na stanowisku adiunkta w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Będąc pracownikiem Zakładu Metodyki Nauczania Języka Polskiego, a potem Katedry Polonistyki Stosowanej łączyła i łączy w swojej pracy naukowej zadania badawcze z potrzebami dydaktyki. Prowadzi zajęcia dydaktyczne (ćwiczenia, seminaria, opiekę nad praktykantami), wykazała zaangażowanie w organizowanie studiów podyplomowych, współpracowała i współpracuje ze środowiskiem, m.in. instytucjami oświatowymi, kulturalnymi i regionalnymi.

Ogólna charakterystyka dorobku naukowo-badawczego

Na dorobek naukowy Kandydatki składa się łącznie 77 publikacji, w tym jedna monografia autorska pt. „Wokół czytania. Proces czytania i jego zaburzenia oraz drogi do efektywnego czytania” (2011 r.), 55 artykułów (w tym 47 po doktoracie), 14 artykułów popularnonaukowych. Kilka artykułów złożyła do druku. Dodam, że Jej artykuły opublikowane zostały w monografiach zbiorowych i liczących się periodykach naukowych, takich jak m.in. „Studia Pragmalingwistyczne”, „Język a edukacja”, „Język – szkoła – religia”; dwa teksty opublikowała w wydawnictwach zagranicznych. Ponadto jest redaktorem naukowym monografii „Wokół dysleksji. Co warto wiedzieć o dysleksji i nowoczesnych sposobach przeciwdziałania jej” (2010 r.) oraz współredaktorem trzech wieloautorskich publikacji: „Jestem – więc piszę. Między rzemiosłem a wyobraźnią” (2009 r.), „Jestem – więc czytam. Między pragmatyzmem a wolnością” (2012 r.), „Jestem – więc mówię. Między niebytem a formami istnienia” (2014 r.).

Dorobek Kandydatki uważam za wystarczający pod względem ilościowym, by mogła starać się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego. Pod względem jakościowym dorobek ten także zadowala. Znajdujemy w nim prace sprofilowane badawczo, dobrze podbudowane teoretycznie, ale są też tam artykuły oparte na wąskim materiale empirycznym, zdarzają się teksty-relacje z badań innych autorów lub omówienia ich poglądów, wzbogacone o własne refleksje Habilitantki.

Naukowa twórczość dr Zofii Pomirskiej zdaje się wskazywać, iż Kandydatka preferuje teksty o mniejszej objętości (artykuły, szkice). Układają się one w kilka kręgów tematycznych, przy czym do niektórych problemów dr Z. Pomirska powraca, by je raz jeszcze naświetlić lub nieco pogłębić. Od wielu lat penetruje Ona obszar badawczy dotyczący umiejętności czytania dzieci i młodzieży z uwzględnieniem specyficznych trudności uczniów dyslektycznych. Przyglądała się tym problemom w swojej rozprawie doktorskiej, poddając analizie umiejętność czytania młodzieży kończącej szkołę podstawową, a następnie włączyła w zakres badań ważne kwestie edukacyjne – stan przygotowania nauczycieli i studentów (przyszłych nauczycieli) do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Do zgłębienia tych zagadnień w aspekcie językoznawczym i dydaktycznym (a nie tylko psychologicznym i pedagogicznym) motywowała ją praca zawodowa: prowadząc Ośrodek Terapii i Diagnozy Dysleksji, obserwowała u psychologów i pedagogów deficyty wiedzy lingwistycznej – nieodzownej w diagnozowaniu dzieci oraz potrzebę doskonalenia narzędzi diagnostycznych i sposobów terapii dzieci. Dlatego w polu Jej zainteresowań znalazły się zagadnienia językowodydaktyczne. W poszukiwaniu skutecznych form wspierania rozwoju komunikacyjnojęzykowego uczniów (zwłaszcza mających trudności w czytaniu i pisaniu), zwróciła się w stronę edukacji polonistycznej. Równolegle jednak zajmowała się w publikacjach szczegółowymi kwestiami nauczania języka i literatury.

Jako swoje osiągnięcie naukowe Kandydatka wskazała cykl artykułów skoncentrowany wokół zagadnienia „Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się a system edukacji polonistycznej”. Oceny tego właśnie cyklu dokonałam w dalszej części recenzji. Nie pominę jednak innych prac Habilitantki, które mieszczą się w szeroko rozumianym kształceniu językowym.

Ocena osiągnięcia naukowego

Na wskazane przez Kandydatkę osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym, składa się cykl kilkudziesięciu artykułów, których treść wpisuje się w krąg zagadnień „Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się a system edukacji polonistycznej”. Wyodrębnione przez Habilitantkę w tym kręgu obszary badawcze wzajemnie się przenikają i dopełniają. Zarysowuje się też w Jej dorobku jeszcze jeden obszar sprofilowany wyraźnie w stronę dydaktyki języka ojczystego, a dotyczący m.in. funkcjonalności wiedzy o języku, koncepcji i metod kształcenia językowego.

Cykl artykułów mieszczący się w obszarze badań nad specyficznymi trudnościami dzieci w czytaniu i pisaniu w kontekście nauczania języka polskiego przynosi wielostronny (psychologiczny, psycholingwistyczny, pedagogiczny i lingwistyczny) opis zjawiska dysleksji oraz jej konsekwencji edukacyjnych. Analiza treści artykułów daje wgląd w warsztat

badawczy Autorki oraz pokazuje stopniowe poszerzanie zakreślonego przez Nią pola obserwacji o nowe aspekty. Kandydatka porównuje więc sprawność czytania uczniów klas VI z dysleksją i bez zaburzeń w czytaniu (2005 r.), bada edukacyjne uwarunkowania dysleksji, przygląda się organizowaniu ćwiczeń w czytaniu przez studentów polonistyki (2007 r.), opisuje psycholingwistyczne aspekty zaburzeń w czytaniu i pisaniu (2008 r.), a w kilka lat później – zwraca też uwagę na te trudności w nauce czytania, które wynikają z zaniedbań systemu edukacyjnego (2011, 2014 r.). Ponadto poddaje obserwacji tekstotwórcze umiejętności młodzieży z dysleksją oraz zaburzenia umiejętności nadawczo-odbiorczych (2008 r.); analizuje błędy językowe w wypracowaniach uczniów dyslektycznych, ocenia także poziom ich umiejętności poprawnej pisowni w powiązaniu z diagnozą dysortografii. W zasięgu Jej uwagi znalazły się jeszcze różne formy upowszechniania czytania i czytelnictwa wśród uczniów ze specjalnymi trudnościami w czytaniu (2016 r.). Sygnalizuje również problem postrzegania zjawiska dysleksji i dyslektyków przez środowisko społeczne.

Większość artykułów ma dobrą podbudowę teoretyczną i świadczy o rozeznaniu Habilitantki w polskich i zagranicznych badaniach nad dysleksją. Badania własne, których wyniki przedstawia zazwyczaj w ujęciu jakościowym (też ilościowym, popartym wykresami lub zestawieniami), obejmują różne pod względem liczebności grupy dzieci i młodzieży. Wykorzystuje takie narzędzia badawcze, jak: obserwacja bezpośrednia uczestnicząca, sondaże (ankiety), testy, analiza wypowiedzi uczniowskich i podręczników, scenariuszy lekcji oraz innych materiałów dydaktycznych, a także tekstów medialnych.

Habilitantka jasno zarysowuje cele badawcze. Motywuje je często względami pragmatycznymi. Krytycznie odnosi się do testów stosowanych w diagnozie zaburzeń uczniów, gdyż nie uwzględniają one lingwistycznego aspektu czytania, nie pozwalają opisać morfologiczno-składniowego i pragmalingwistycznego aspektu sprawności językowej. Weryfikuje utarte opinie nt. dzieci z dysleksją, np. w świetle Jej badań poziom umiejętności nadawczych i odbiorczych uczniów klas VI z dysleksją nie odbiega od niskiego poziomu, jaki prezentują uczniowie bez zaburzeń. Kandydatka stara się dociec przyczyn powszechnych niepowodzeń dzieci w czytaniu. Odslania mankamenty programów nauczania (m.in. rozbieżność między hierarchią celów a treściami kształcenia, wśród których czytanie traktowane jest jako drugorzędne), krytycznie ocenia też podręczniki (niestety, nie podaje ich tytułów) pod względem tworzywa leksykalnego i doboru tekstów. Koncentruje uwagę na sposobie nauczania czytania ze zrozumieniem. Szkoda, że posiłkuje się głównie publikacją J. Pietera (z lat 70. XX wieku) nt. obiektywnych sprawdzianów rozumienia tekstów i ćwiczeń kształcących ich rozumienie.

Za cenne uważam dostrzeżenie przez dr Z. Pomirską wpływu rozwojowych deficytów dzieci na operacje tekstotwórcze, m.in. przetwarzanie informacji, transformację treści (por. artykuł pt. „Realizacja formy streszczenia przez uczniów z dysleksją rozwojową”). Nie wzięła Ona jednak pod uwagę, że streszczanie jest trudne nawet dla dorosłych użytkowników języka, a zadania badawcze zorganizowała wokół tekstu literackiego – bajki Krasickiego „Orzeł i sowa” (z inwersjami składniowymi, archaizmami leksykalnymi i semantycznymi, np. *zorce, świtanie*). Struktura językowa utworu mogła więc zaważyć na wynikach uzyskanych przez uczniów. Spostrzeżenia Autorki dotyczące (nie)umiejętności składniowych uczniów dyslektycznych można by – jak sądzę – odnieść dziś także do wypowiedzi pisanych

młodzieży nieobarczonej dysleksją (np. anakoluty, potoki składniowe, pomijanie znaków przestankowych są powszechne w wypracowaniach).

Spośród artykułów wskazanych przez Kandydatkę jako osiągnięcie naukowe, wyróżnia się tekst traktujący o trudnościach w nauce czytania i pisania w kontekście zaniedbań systemu edukacyjnego. Dr Z. Pomirska jest jedną z tych badaczek, które zauważają, iż trudności w opanowaniu przez dzieci podstawowych umiejętności bywają dość często mylnie utożsamiane z dysleksją, podczas gdy ich faktyczna przyczyna tkwi w niewłaściwie prowadzonym procesie dydaktycznym: w analityczno-syntetycznych metodach nauki pisania i czytania, nieodpowiednim repertuarze ćwiczeń w pisaniu, w doborze materiału ćwiczeniowego w podręcznikach szkolnych, a także w niedostatkach wiedzy językoznawczej i metodycznej nauczycieli i studentów.

Za cenne uznaję opisanie niełatwej sytuacji dorastającej młodzieży ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu oraz zaproponowanie skutecznych form nauczania, motywujących młodzież do aktywności werbalnej.

Dr Z. Pomirska zainteresowała się ponadto sposobami postrzegania dysleksji w kontekście społecznym. Na podstawie wypowiedzi na forach internetowych zrekonstruowała i opisała kategorie stereotypów (np. dyslektyk to osoba o obniżonym ilorazie inteligencji), wskazała konsekwencje, jakie one mają dla psychospołecznego funkcjonowania uczniów dyslektycznych.

Syntetyczne ujęcie przez Habilitantkę zagadnień, które poruszała w artykułach, stanowi wprowadzający rozdział Jej autorstwa zamieszczony w książce pod Jej redakcją naukową pt. „Co warto wiedzieć o dysleksji [...]”. Przedstawia tam wielowymiarowy obraz problematyki zasygnalizowanej w tytule: począwszy od historycznego zarysu badań nad dysleksją, definicji pojęcia, typologii, poprzez etiologie i objawy po dokładnie omówione zaburzenia języka u osób z dysleksją. Rozdziałem tym Habilitantka otworzyła miejsce dla rozważanych przez innych autorów kwestii, takich jak m.in. niepowodzenia szkolne dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu, niekonwencjonalne sposoby działań terapeutycznych.

Niektóre prace Kandydatki nie są sprofilowane badawczo, np. syntetyczny artykuł o psychologicznym aspekcie diagnozowania zaburzeń w czytaniu i pisaniu, z przytaczanymi przykładami testów do oceny świadomości fonologicznej oraz innych narzędzi do badania dysleksji, ma wartość poznawczą. Podobnie artykuł nt. diagnozy dysortografii rozpatrywanej, w kontekście umiejętności ortograficznych uczniów, jest relacją z badań innych autorów – ukazuje złożoność procesu pisania, źródła trudności w pisaniu i sposoby diagnozowania oraz kryteria rozpoznawania specyficznych trudności w tym zakresie.

Problem błędów językowych uczniów z dysleksją rozwojową zasługiwał na szersze zbadanie i wnikliwsze opracowanie, niż uczyniła to Habilitantka. W artykule ograniczyła się bowiem do analizy materiału wyekscerpowanego z testów 72 uczniów (jedynie klas VI). Wprawdzie dobrze skategoryzowała ten materiał, lecz w jego analizie i interpretacji wiele zjawisk (m.in. neologizmy) potraktowała zbyt powierzchownie.

Będąc dydaktykiem, dr Z. Pomirska dowartościowuje rolę kształcenia językowego w wyrównywaniu poziomów komunikacyjno-językowego i kulturowego rozwoju dzieci. Nie pomija – niełatwych w dobie kultury obrazu – problemów popularyzowania czytania i

czytelnictwa; w zasięgu Jej uwagi jest też program „Czytamy razem” adresowany do uczniów dyslektycznych.

Jak wcześniej wspomniałam, Habilitantka preferuje w swojej twórczości naukowej teksty o mniejszej objętości (artykuły, szkice); ma jednak predyspozycje do tworzenia zwartych monograficznych opracowań, o czym świadczy książka „Wokół czytania. Proces czytania i jego zaburzenia oraz drogi do efektywnego czytania”, będąca poszerzoną wersją jej rozprawy doktorskiej. Uznaję ją za kompendium wiedzy o nauce czytania, przeznaczone dla dydaktyków, nauczycieli i rodziców. Habilitantka zaznajamia z psychofizjologicznymi i lingwistycznymi podstawami procesu czytania oraz czynnikami, które go warunkują. Koncentruje się na problemach związanych z dojrzałością dziecka do nauki czytania i metodami kształcenia tej umiejętności, eksperymentalnymi badaniami nad wczesną nauką czytania oraz ocenianiem poziomu opanowania umiejętności czytania tekstów. Wiele miejsca poświęca także w tej pracy zjawisku dysleksji, odwołując się do bogatej literatury przedmiotu i badań własnych. Kandydatka potrafi odnieść się z dystansem do funkcjonujących w szkole testów umiejętności, i – co szczególnie ważne – szeroko omawia polonistyczne testy czytania oraz dyskusję nad nimi, wysuwa też postulat ich doskonalenia. Moje zastrzeżenie budzi jednak bezrefleksyjne wykorzystanie przez Habilitantkę w badaniach własnych niektórych tekstów, stanowiących podstawę do organizowania zadań testowych (bajki ludowej „Chłop i niedźwiedź”, o treści odległej doświadczeniom językowym uczniów ze środowisk miejskich; też bajki I. Krasickiego). Doceniam porównawcze ukierunkowanie badań (uczniowie ze zdiagnozowaną dysleksją i – jako grupa kontrolna – uczniowie nieprzejawiający zaburzeń). Mniej zadowala mnie interpretacja wyników, m.in. niewystarczające uwzględnianie przyczyn i mechanizmów (także językowych, leksykalno-semantycznych) błędnych odpowiedzi uczniowskich.

W nurcie edukacji polonistycznej sytuuję również te publikacje, które Habilitantka włączyła do kręgu kulturowych aspektów nauczania języka polskiego, a które dotyczą sposobów przełamywania barier czytelniczych uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (ale i dzieci niewykazujących dysfunkcji). W poszukiwaniu efektywnych a zarazem atrakcyjnych form działań dr Z. Pomirska sięga po techniki (metody) ludyczne, zakorzenione już w tradycji dydaktycznej. W związku z tym zajmuje się kategorią humoru w wypowiedziach dzieci w różnych sytuacjach komunikacyjnych, rozpatruje jego funkcje w modelu szkolnej komunikacji, analizuje niezamierzony humor (błędy językowe) w wypracowaniach uczniowskich oraz różne rodzaje komizmu w podręcznikach dla gimnazjum. Sposób opracowania tych zagadnień w artykułach jest różny: w kilku z nich Autorka bazuje na literaturze przedmiotu, ukazując problematykę humoru na szerokim tle historyczno-kulturowym, filozoficznym i psychologicznym, i zaznajamia z technikami gier oraz zabaw dydaktycznych. Chociaż te artykuły nie mają charakteru badawczego, mogą inspirować do badań empirycznych. Wyżej jednak oceniam prace analityczne, zwłaszcza dobrze skonstruowany tekst „Dyskurs ludyczny w nauczaniu języka polskiego (na przykładzie podręczników)”, w którym dr Z. Pomirska pokazuje funkcjonowanie różnych rodzajów komizmu w tekstach dydaktycznych. Z uwagi na bogatą egzemplifikację i dane ilościowe artykuł ten może stanowić podstawę do badań porównawczych (uwzględniających też teksty pozapodręcznikowe), a także do badań nad odbiorem treści humorystycznych przez

współczesną młodzież. Mniej satysfakcjonuje mnie natomiast analiza humoru zeszytów szkolnych uczniów kaszubskiego gimnazjum, gdyż Habilitantka w artykule na ten temat marginalnie uwzględniła niezamierzone innowacje (błędy) o podłożu regionalnym, wynikające z niewspółmierności leksykalno-semantycznej i kulturowej między kaszubszczyzną a polszczyzną ogólną, nie podała orientacyjnie frekwencji poszczególnych typów błędów, powieliła wcześniejsze postulaty badaczy, zamiast twórczo je spożytkować w projektowanych działaniach dydaktycznych.

Reasumując, stwierdzam, że przeważająca większość artykułów z cyklu wskazanego przez Kandydatkę jako osiągnięcie naukowe zasługuje na pozytywną ocenę ze względu na ich istotne znaczenie dla edukacji polonistycznej oraz interdyscyplinarne ujęcie problematyki z wyraźnym sprofilowaniem badań w stronę językoznawstwa stosowanego (dydaktyki języka ojczystego).

Ocena pozostałego dorobku Kandydatki

Nie sposób pominąć w dorobku Habilitantki takich publikacji, które wykraczają poza cykl artykułów wskazanych przez Nią jako osiągnięcia naukowe. Obejmują one teksty o tematyce dydaktycznej, niezwiązanej z kompetencjami i kształceniem ucznia ze specyficznymi trudnościami edukacyjnymi – opublikowane w wieloautorskich monografiach zbiorowych (w tym współredagowanych przez Kandydatkę), a dotyczące m.in. dyskusji nad metodami kształcenia językowego w szkole; podręczników i programów autorskich; stanu kompetencji językowych studentów pedagogiki wczesnoszkolnej i polonistyki niezbędnych do kształcenia przez nich świadomości językowej uczniów.

Są to przeważnie artykuły opracowane na podstawie badań ankietowych i testów lub rzadziej – raportów Instytutu Badań Edukacyjnych. Poruszają ważne kwestie (np. doboru materiału leksykalnego w podręcznikach), które – mimo zmian w systemie oświatowym – pozostają wciąż aktualne. W warsztacie metodologicznym Kandydatki czasami zauważam niedociągnięcia, związane z wykorzystaniem narzędzi badawczych (np. ankiety z przewagą pytań zamkniętych) oraz stopniem dogłębności analiz lub interpretacji materiału empirycznego.

Habilitantka w większości publikacji wykazuje się znajomością tradycji i teorii dydaktycznej, m.in. koncepcji kształcenia językowego, poglądów na jego cele i metody (por. artykuł : „Zmiana czy długie trwanie. Dylematy związane z metodami kształcenia”). Z szacunkiem odnosi się do dawnej myśli pedagogicznej i poszukuje w niej inspiracji (por. artykuł nt. pedagogiki św. Jana de la Salle). Równocześnie – jako bystra obserwatorka przeobrażeń we współczesnym systemie edukacyjnym – docieka przyczyn niekonsekwencji między zakładaną w podstawie programowej funkcjonalizacją nauki o języku a praktyką szkolną, odkrywa błędy w podręcznikach do edukacji wczesnoszkolnej oraz wykazuje stereotypizację „szkolnego” kształcenia językowego. Rozpatruje ponadto w artykułach kwestie ogólniejsze: wychowania ideologicznego w podręcznikach z okresu międzywojnia i socrealizmu, roli muzeów literackich w rozwijaniu świadomości studentów.

Marginalnie Kandydatka zajmowała się językowo-kulturowym obrazem świata utrwalonym w tekstach twórczych dzieci (por. szkic nt. wizerunku Jana Pawła II w

uczniowskich wypowiedziach poetyckich) oraz w literaturze młodzieżowej (por. artykuł o językowym obrazie szkoły w utworach E. Niziurskiego i M. Musierowicz.).

Jak widać, dorobek publikacyjny z zakresu dydaktyki języka ojczystego znacząco dopełnia twórczość naukowo-badawczą skoncentrowaną wokół centralnego obszaru zainteresowań Kandydatki, chociaż w tym obszarze – oprócz miejsc dokładnie spenetrowanych i opisanych – są jeszcze takie, które wymagałyby pogłębienia i poszerzenia w dalszych badaniach, m.in. efektywność metod (wśród nich form ludycznych) w edukacji polonistycznej uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu.

Ocena pracy redakcyjnej

Wysoko oceniam wkład pracy dr Z. Pomirskiej w redakcję naukową książki zbiorowej pt. „Wokół dysleksji. Co warto wiedzieć o dysleksji i nowoczesnych sposobach przeciwdziałania jej”. Książka ta nie tylko przynosi bogaty i uporządkowany zasób wiedzy o dysleksji, ale przedstawia też dydaktyczne implikacje badań (propozycje ćwiczeń i niekonwencjonalne metody terapeutyczne). Doceniam rzetelność redakcyjną Habilitantki – dokumentację bibliograficzną, troskę o przejrzystość kompozycyjną i komunikatywność tekstów adresowanych nie tyle do profesjonalistów, ile do rodziców, opiekunów dzieci i nauczycieli.

Również trzypięcioletni cykl: „Jestem – więc piszę [...]”, „Jestem – więc czytam [...]”, „Jestem – więc mówię [...]”, którego Kandydatka była współredaktorką i włączyła się weń autorsko, wymagał Jej dużego wysiłku, zważywszy na kilkusetstronicową objętość każdego tomu.

Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich

Dr Zofia Pomirska harmonijnie łączy pracę naukowobadawczą z działalnością dydaktyczną i organizacyjną. Jej sumienność i odpowiedzialność z pewnością wpłynęły na to, że powierzano Jej funkcję kierownika współtworzonych przez Nią studiów podyplomowych i „Terapii Zaburzeń Czytania i Pisania” (2006-2018) oraz „Zarządzania projektami jednostek naukowo-badawczych, dydaktycznych i edukacyjnych” (2013-2018); ponadto kierowała praktykami studenckimi na dwóch kierunkach studiów (polonistyki i logopedii). Spośród prowadzonych przez Nią zajęć dydaktycznych na uwagę zasługują efekty seminariów – wypromowała kilkudziesięcioosobowe grono dyplomantów – słuchaczy studiów podyplomowych i kilkunastoosobowe grono licencjatów oraz magistrów.

Wymiernym efektem Jej działań podejmowanych dla dobra uczniów i nauczycieli są trzy zbiory ćwiczeń (jeden autorski i dwa współautorskie) dla dzieci z dysleksją, dysgrafią i dysortografią. Ponadto jeszcze przed reformą edukacji Kandydatka opracowała współautorski program nauczania języka polskiego dla gimnazjum oraz serię podręczników „Słowa na czasie”, a dla szkół średnich – sprawdziany z zakresu kształcenia polonistycznego. Merytorycznemu i metodycznemu przygotowaniu nauczycieli służyły artykuły Jej autorstwa, publikowane na łamach ogólnopolskich czasopism o profilu dydaktycznym „Język Polski w Szkole” i „Między nami polonistami”. Podejmowała tam zagadnienia dotyczące m.in.

diagnozowania osiągnięć uczniów w czytaniu, kultury żywego słowa, sposobów osvajania dzieci z tekstami poetyckimi.

Należy też docenić Jej ożywioną działalność popularyzatorską i edukacyjną: zaangażowanie w prace wdrażające nową podstawę programową kształcenia ogólnego, doskonalenie warsztatu dydaktycznego nauczycieli i bibliotekarzy (prelekcje, zajęcia instruktażowe), opiniowanie projektów edukacyjnych, upowszechnianie kultury słowa wśród uczniów, wspieranie rodziców i nauczycieli w pracy nad rozwojem umiejętności językowych dzieci dysfunkcyjnych. Kandydatka nieustrudzenie dzieli się doświadczeniami dydaktycznymi oraz rezultatami swoich badań empirycznych, współpracuje z redakcjami i wydawnictwami oświatowymi.

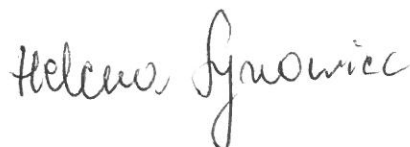
Jej zasługi dla rozwoju edukacji zostały zauważone i nagrodzone: odznaczono ją nagrodą ZNP za pracę wśród uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2011 r.).

Konkluzja

Działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną p. dr Zofii Pomirskiej oraz przedłożone przez nią do opinii osiągnięcie naukowe (cykl artykułów skupiających się wokół zagadnień „Uczeń ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się a system edukacji polonistycznej”) oceniam pozytywnie. **Stwierdzam, że odpowiadają one wymogom artykułu 16 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym [...] i stanowią wkład w rozwój dyscypliny naukowej językoznawstwo.**

Za osiągnięcie Kandydatki uważam wielostronny opis trudności i potrzeb uczniów dyslektycznych z perspektywy nie tylko psychologicznej i pedagogicznej, ale też językoznawczej: skoncentrowanie się na lingwistycznych podstawach nauki czytania (jako kluczowej umiejętności ponadprzedmiotowej) oraz docenienie roli polonistyki szkolnej we wspieraniu uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w rozwoju językowo-komunikacyjnym i kulturowym. Pozostałe publikacje dr Zofii Pomirskiej poszerzają również stan badań związany z kształceniem polonistycznym (w tym lingwistyką edukacyjną). Ponadto na podkreślenie zasługuje fakt, że Habilitantka ma bogaty dorobek dydaktyczny (zbiory ćwiczeń, cykl podręczników, materiały dydaktyczne, artykuły w ogólnopolskich czasopismach dla nauczycieli polonistów) oraz wnosi duży wkład w popularyzowanie wiedzy humanistycznej w środowisku nauczycielskim i regionalnym.

Popieram zatem wniosek Kandydatki o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Katowice, 31 marca 2020 r.